

Spor Pratiklerinin Sosyal Tabakalara Göre Gösterdiği Fark ve Sınıfsal Farklılıkların Spor Tercihlerine Etkisi

The Differences Of Sport Practices According To Social Layers And The Effect Of Class Differences On Sports Preferences

ÖZET

Bu çalışma, farklı sosyal sınıflardan olan bireylerin sahip oldukları kültürel ve ekonomik sermayenin, yaşam tarzlarının ve tüketim alışkanlıklarının; spor tercihlerini ne yönde etkilediği üzerine yazılmıştır ve bu konu üzerine yazılmış alanında önemli kitaplar ve makaleler incelemiştir. Bu araştırma; sosyal tabakalaşma, sınıfsal farklılıklar, ekonomik, kültürel, sembolik, sosyal sermaye, yaşam tarzı ve tüketim kültürü gibi kavramların spor alanına nasıl yansımalarını literatür taraması yaparak ve bunları derleyerek cevaplamıştır.

Bu araştırma sonucunda; spor tercihlerinin, yaşam tarzının ve tüketim alışkanlıklarının, ekonomik sermayeyi elinde tutanlar tarafından belirlendiği; dikey hareketlilik sonucunda başarılı sporcuların yaşam tarzının kökten değişebileceği ve yapılmak üzere tercih edilen sporun sınıflara göre değişiklik gösterebileceğine ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ekonomik Sermaye, Kültürel Sermaye, Sınıf Farklılıkları, Spor Tercihleri, Tabakalaşma, Tüketim Alışkanlıkları, Yaşam Tarzı.

ABSTRACT

This study examines the cultural and economic capital, lifestyles and consumption habits of individuals from different social classes; It has been written on how it affects sports preferences and has reviewed important books and articles in the field written on this subject. This research; answered how concepts such as social stratification, class differences, economic, cultural, symbolic, social capital, lifestyle and consumption culture were reflected in the field of sports by reviewing the literature and compiling them.

As a result of this research; sports preferences, lifestyle and consumption habits are determined by those who hold the economic capital. As a result of vertical mobility, it has been reached that the lifestyle of successful athletes can radically change and the sport preferred to be performed may vary according to the classes.

Keywords: Class Differences, Consumption Habits, Cultural Capital, Economic Capital, Lifestyle, Sports Preferences, Stratification.

GİRİŞ

Spor uzun zamandan beri insan kültürünün bir parçası olmuş ve sosyal ilişkilerin şekillenmesinde önemli bir rol oynamıştır. Son yıllarda, sosyal sınıf ve spora katılım arasındaki ilişki üzerine araştırmalar artmaktadır. Bu araştırma, sosyal sınıfın insanların oynadığı spor türleri, katılım düzeyleri ve başarı şansları üzerinde önemli bir etkiye sahip olabileceğini göstermiştir. Sosyal sınıf ve spor üzerine yapılan araştırmaların en tutarlı bulgularından biri, farklı sosyal sınıflardan insanların farklı spor türlerine katılma eğiliminde olmasıdır. Örneğin, daha yüksek sosyal sınıflardan insanların golf, tenis ve yüzme gibi "beyaz" sporlar olarak kabul edilen sporlara katılma olasılığı daha yüksektir. Alt sosyal sınıflardan insanların ise basketbol, futbol ve atletizm gibi "siyah" sporlar olarak kabul edilen sporlara katılma olasılığı daha yüksektir. Spora katılımdaki bu farklılıkları açıklayabilecek bir dizi faktör vardır. Faktörlerden biri basitçe kaynaklara erişimdir. Daha yüksek sosyal sınıflardan insanların spor sahaları ve yüzme havuzları gibi iyi tesislere erişme olasılığı daha yüksektir. Ayrıca, ekipman ve ders masraflarını karşılama olasılıkları da vardır. Spora katılımdaki farklılıkları açıklayabilecek bir başka faktör de kültürel normlardır. Bazı sosyal sınıflarda, akademik başarıya güçlü bir vurgu yapılır ve spor okuldan uzaklaştırma olarak görülür. Diğer sosyal sınıflarda, fiziksel zindelik ve atletizm üzerinde daha güçlü bir vurgu vardır ve spor, karakter ve disiplin oluşturma bir yolu olarak görülür.

Yaptıkları spor türlerinin yanı sıra farklı sosyal sınıflardan insanlar da farklı düzeylerde spor yapma eğilimindedir. Daha yüksek sosyal sınıflardan insanların rekabetçi bir düzeyde spora katılma olasılığı daha yüksektir. Organize takımlarda oynama ve turnuvalarda rekabet etmek için seyahat etme olasılıkları vardır. Alt sosyal sınıflardan gelen bireyler ise daha çok rekreasyon amaçlı sporlara katılmaktadır. Gayri resmi ortamlarda arkadaşları ve aileleriyle oynama olasılıkları daha yüksektir. Spora katılım düzeyindeki bu farklılıkları açıklayabilecek bir dizi faktörlerden biri: Kaynaklara erişimdir. Daha yüksek sosyal sınıflardan gelen insanların, rekabetçi sporlara katılmak için

İrem Nur Dabak¹ 

How to Cite This Article

Dabak, İ. N. (2023). "Spor Pratiklerinin Sosyal Tabakalara Göre Gösterdiği Fark ve Sınıfsal Farklılıkların Spor Tercihlerine Etkisi" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:9, Issue:115; pp:8550-8558. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/sssj.72370>

Arrival: 10 July 2023

Published: 30 September 2023

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Sosyoloji, Türkiye. ORCID: 0009-0002-5183-522X

zamana ve paraya sahip olma olasılığı daha yüksektir. Ayrıca iyi koçlara ve eğitim tesislerine erişimleri daha olasıdır.

TOPLUMSAL TABAKALAŞMA

Sosyologlar, toplumsal tabakalaşma üzerine konuşurken insan toplulukları içindeki bireyler ve gruplar arasında var olan eşitsizlikleri açıklamayı amaçlar. Tabakalaşma genel olarak; mülk veya varlık anlamıyla düşünülür, fakat aslında tabakalaşma yaş, toplumsal cinsiyet, askeri rütbe veya dinsel bağ gibi diğer özellikler sebebiyle de ortaya çıkar (Giddens, 2008). Yani, sosyal tabakalaşma, bir toplumun insanlarını zenginlik, gelir, ırk, eğitim, etnik köken, cinsiyet, meslek, sosyal statü veya elde edilen güç (sosyal ve politik) gibi sosyoekonomik faktörlere dayalı olarak gruplara ayırmasını ifade eder. Bu haliyle tabakalaşma, kişilerin bir sosyal grup, kategori, coğrafi bölge veya sosyal birim içindeki göreceli sosyal konumudur.

Modern Batı toplumlarında, sosyal tabakalaşma tipik olarak üç sosyal sınıf açısından tanımlanır: üst sınıf, orta sınıf ve alt sınıf; sırayla, her sınıf üst tabaka, orta tabaka ve alt tabakaya bölünebilir. Üst sınıf, tipik olarak, servet açısından ailelerin en üstteki yüzde bir veya ikisi olarak tanımlanır. Genellikle toplumun en zengin üyeleridir ve en büyük siyasi gücü kullanırlar. Üst sınıf genellikle nesilden nesile aktarılan muazzam zenginlik ile ayırt edilir. Üst sınıfın bazı özellikleri arasında zenginlik, gelir, kültürel sermaye, sosyal statü yer alır. Orta sınıf, bir hiyerarşi içinde işçi sınıfı ile üst sınıf arasında yer alan sosyo-ekonomik bir gruptur. Batı kültürlerinde, orta sınıftaki kişiler, işçi sınıfındakilere göre daha yüksek oranda üniversite derecesine sahip olma eğilimindedir, tüketim için daha fazla gelire sahiptir ve mülk sahibi olabilir. Orta sınıftakiler genellikle profesyonel, yönetici ve memur olarak istihdam edilmektedir. Alt sınıf, düzgün bir yaşam tarzına sahip olmalarına izin vermeyen ekonomik eksikliklerle karakterize edilen sosyo-ekonomik bir gruptur. Belirli durumlarda, konut, yiyecek veya eğitim gibi temel mal ve hizmetlerin eksikliği de söz konusu olabilir. Alt sınıf, yoksulluk, evsizlik ve işsizlik ile karakterize edilir. Çok azı liseyi bitirmiş olan bu sınıftaki insanlar; tıbbi bakım, yeterli barınma ve yiyecek, düzgün giyim, güvenlik ve mesleki eğitim eksikliğinden mustarıdır.

TOPLUMSAL TABAKALAŞMA VE SPOR

Spor sosyolojik kavramların kendi içerisinde yeniden üretildiği bir alandır. Hem kültürel kavramlar hem tabakalaşma kavramları sporun içinde yeniden üretilir ve yerini alır. Rekabette egemenlik anlayışının olduğu spor, meşrulaştırma basamaklarının toplumsal olarak kendini gösterdiği bir inşa aşamasıdır (Talimciler, 2010). Bu yüzden, sosyal tabaka ve sporun arasındaki ilişkiyi anlamak için birçok çalışma yapılmıştır. Bu makalede; spor ve sosyal tabakalaşma literatüründe yer alan çalışmaların, konuyu nasıl ele aldığı araştırılmış, derlenmiş ve tartışılmıştır.

Sosyal tabakalar arasındaki eşitsizlikler önemli şekilde modern sporun oluşmasına etki etmiştir. Bu farklılıklarda temel sebep özel mülkiyettir; fakat serbest zaman ortaya çıkıp kitlelere yayılınca, bu da önemli bir etken haline gelmiştir. Bunun sebebi, eski zamanlarda bireylerin serbest zamana sahip olmasının bir sınıf göstergesi olmasıdır (Atalay, 2004). Spor ve sosyal tabakalaşma, spor katılımı ile bir toplum içindeki sosyal hiyerarşi veya bölünme arasındaki ilişkiyi ifade eder. Sosyal tabakalaşma, bireylerin veya grupların zenginlik, meslek, eğitim ve güç gibi çeşitli faktörlere dayalı olarak farklı sosyal sınıflara ayrılmasıdır. Sosyal bir kurum olarak spor, sosyal tabakalaşmayı hem yansıtır hem de pekiştirilir.

Sosyal sınıfın spor katılımıyla doğrudan bir ilişkisi vardır. Sosyal sınıf, bireylerin katılmayı seçtikleri spor türlerini, katılım düzeylerini büyük ölçüde tanımlar ve sporda başarı şanslarını etkiler. Çoğu zaman spor, sosyal sınıfın bir yansımasıdır ve sosyal sınıfın spora katılım üzerinde önemli bir etkisi vardır. Örneğin, parası ve gücü olan toplulukların okul sonrası programları, okul içi sporları ve ortaokul ve lise spor takımlarını finanse edecek kaynaklara sahip olma olasılığı daha yüksektir. Diğerleri, fiziksel aktiviteye katılmak için halka açık parkları ve rekreasyon tesislerini tercih edebilir.

Genel olarak, üst sınıflar golf, tenis ve yüzme gibi bireyciliği ve estetiği vurgulayan ve bir nedenle oynaması pahalı olabilecek sporlara daha düşkündür; alt sınıflar tipik olarak boks ve basketbol gibi takım çalışmasını ve fiziksel gücü vurgulayan ve katılım için çok fazla para gerektirmeyen sporları tercih eder. Onlarca yıllık, Herkes İçin Spor politikalarına rağmen, gençlerin organize sporlara katılımında sosyal sınıf farklılıkları devam etmektedir. Bunun bir yansıması olarak; seçkin rekabet düzeyinde, özellikle bireysel sporlarda ve birçok Olimpik sporda, sporcular üst-orta sınıf geçmişlerinden gelme eğilimindedir (Coakley, 2004).

Bourdieu'nun söylediğine göre, sosyal tabakalar var olabilmek için "ayrıt edilmeyi" ister. Ayrıt edilme daha çok üst sınıflarda meydana gelirken; alt ve orta sınıf, üst sınıfın faaliyetlerine imrenmektedir. Bu etkiler spor bağlamında da ortaya çıkar. Üst sınıfın yaptığı sporlar alt ve orta sınıfların yaptığı sporlardan farklılaşır. Elitler ayrıcalıklı pozisyonlarını sporla sürdürürken, toplumun çokluğunun onlara hissettiği imrenme yaptıkları sporların süreç içinde

popülerlik kazanmasına sebep olur. Böylece elitler yeni sporlara yön alırken ayırt edilmeye çabalar. Başka bir deyişle yeni spor branşlarının ortaya çıkmasında üst tabakanın ayırt edilmeye ve farklı olmaya yönelik üstü kapalı çabaları yatmaktadır, yani yeni zevk ve heyecan arayışının bu durumda rolü büyüktür (Yüksel, 2012, s.44).

Spor yoluyla sosyal tabakalaşmanın yeniden üretildiği alanlar şu şekilde sıralanabilir: Erişim ve Fırsatlar: Sosyal tabakalaşma, bireylerin spora erişimini ve katılım fırsatlarını etkiler. Ekonomik eşitsizlikler, kaliteli spor tesislerine, ekipmana, koçluk ve eğitim programlarına erişimi sınırlayabilir. Varlıklı geçmişlere sahip çocuklar, organize edilen sporlara katılmak için daha fazla fırsata sahip olabilirken, düşük gelirli ailelerden gelenler mali engellerle karşılaşabilir. Elit Sporlar: Spor, sosyal hareketlilik için bir platform görevi görebilir, ancak aynı zamanda kaynakları ve fırsatları seçkinler arasında yoğunlaştırma eğilimindedir. Elit sporlar genellikle yoğun eğitim, özel koçluk ve yüksek performanslı tesislerle karakterize edilir. Mali destek ve sosyal bağlantıları olan ayrıcalıklı geçmişlere sahip sporcular, elit spor kariyerlerini sürdürmede bir avantaja sahiplerdir. Genç bir sporcunun gelişimini finanse etmek için gereken finansal fedakârlıklar - örneğin, genellikle devlet okullarında sunulmayan yelken, jimnastik, binicilik etkinlikleri ve kayak - ortalama bir ailenin ulaşamayacağı düzeydedir (Woods, 2016). Medya ve Sponsorluk: Medyada yer alma ve kurumsal sponsorluklar, sporun ve sosyal tabakalaşmanın şekillenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Futbol, basketbol ve tenis gibi yüksek profilli sporlar, ilgili sporcuların şöhretine ve zenginliğine katkıda bulunan, medyanın önemli ölçüde ilgisini ve sponsorluklarını çeker. Bu kaynakların yoğunlaşması, spor içindeki sosyal tabakalaşmayı daha da güçlendirir. Cinsiyet ve Irk: Sporda sosyal tabakalaşma, cinsiyet ve ırk dinamiklerinden de etkilenir. Tarihsel olarak, belirli sporlara genellikle kültürel, sosyoekonomik veya tarihsel faktörler nedeniyle belirli cinsiyetler veya ırksal/etnik gruplar hâkim olmuştur. Bu eşitsizlikler fırsatları sınırlayabilir ve sporda yetersiz temsil edilen gruplar için engeller oluşturur. Sosyal Statü ve Prestij: Sporda başarı ve tanınma, sosyal statü ve prestij artmasına neden olabilir. Yüksek düzeyde başarı, şöhret ve zenginlik elde eden sporcular genellikle toplum içinde yüksek sosyal konumlara sahiptir. Bu, bireyin sportif başarılarına dayalı olarak bir üstünlük veya aşağılık algısı yaratabilir ve sosyal tabakalaşmaya daha fazla katkıda bulunur. Eğitim ve Burslar: Eğitim kurumları tarafından sunulan spor bursları, yetenekli sporcuların yükseköğrenim görmeleri için fırsatlar sağlayabilir. Eğitim hayatlarında spora katılan bireylerin; eğitimleri, kişisel beklentileri ve sosyal ağları iş dünyasında onlara yardımcı olur. Aslında çok sayıda araştırma, spora katılan ve iş başarılarını en azından kısmen sporda öğrendikleri derslere bağlayan hem erkek hem de kadın iş liderlerini belgelemiştir (Woods, 2016). Bununla birlikte, bu tür burslara erişim, sosyoekonomik faktörlerden etkilenebilir ve dezavantajlı geçmişlere sahip bireyler için fırsatları sınırlayabilir. Sosyal Statü Sembolü Olarak Spor: Spor fandomu ve katılımı, sosyal statü sembolü olarak görülebilir. Belirli bir spor takımını desteklemek veya belirli spor etkinliklerine katılmak, kişinin sosyal bağlılığını ve kimliğini gösterebilir. Bu, tercih edilen spor veya takımlara dayalı sosyal bölünmelere yol açarak spor tutkunları arasında tabakalaşmayı güçlendirir.

Sosyal sınıf ve spor arasındaki ilişki karmaşık ve çok yönlüdür. Farklı sosyal sınıflardan insanların; neden farklı spor türlerine, farklı seviyelerde ve farklı başarı şanslarıyla katılma eğiliminde olduklarını açıklayabilen bir dizi faktör vardır. Yukarıda belirtilen faktörlere ek olarak, sosyal sınıf ve spor arasındaki ilişkide ayrımcılığın rolünü dikkate almak da önemlidir. Örneğin, siyah atletler tarihsel olarak spora, katılma ve başarılı olma fırsatlarını sınırlayan ayrımcılığa maruz kalmışlardır. Sonuç olarak, siyah ve beyaz sporcular arasında katılım ve başarı oranlarında hala önemli bir fark var.

Coakley ve Dunning (2000) editörlüğünü yaptığı “Handbook Of Sports Studies” kitabının “Theorizing Sport, Social Class And Status” (Sugden ve Tomlinson, s. 309) bölümünde spor ve sosyal sınıfın ilişkisinden şu şekilde bahsediyor: Spor katılımı, modern dünyada sosyal farklılaşma için kabaca bir kısa yol olarak okunabilir. Bu, sporun sosyal statü ile uzun bir geçmişi olduğu ve günümüzde bile spor katılımının sosyal sınıfa göre farklılık gösterebileceği anlamına gelir. Yani, spor ve sosyal hiyerarşi her zaman yakın akraba olmuştur. Spor, tarihsel olarak sosyal sınıfla bağlantılı olmuştur ve spor sosyal statü kazanmanın bir yolu olarak kullanılmıştır. İkisinin arasındaki temel bağlantı, sporun askeri kökenlerinde ve askeri gücün sosyal statü göstergesi olarak önemde yatmaktadır. Bu, sporun kökenlerinin savaşta yattığını ve sporun askeri kabiliyetleri sergilemenin bir yolu olarak kullanıldığını ima eder. Yunan uygarlığının imparatorluk çöküşü sırasında, spor, Yunanistan'da yarı profesyonel bir boyuta evrilmiştir. Savaşçı-sporcular gösterileri ve başarıları sayesinde prestij kazanmış ve bir elit tarafından himaye edilmiştir. Şampiyonlar da spordaki hünelerini sergileyerek ün kazanmışlardır. En genel anlamıyla, sınıf, ekonomik bir ilişkinin sosyal ve kültürel ifadesidir. Sınıflar, ekonomik üretime yaptıkları katkılar, bunun kendilerine sağladığı kaynaklar üzerindeki hâkimiyetleri ve bunun oluşmasına yardımcı olan yaşam tarzları açısından benzer şekilde yerleştirilmiş insanlardan oluşur. Sporun, sınıflar ve diğer statü grupları arasındaki güç ilişkilerinin çeşitliliğini hem yansıttığına hem de oluşturduğuna inanıyoruz. Bunu anlamlandırmaya çalışırken, hegemonya kavramının faydası bizi şaşırtıyor. Bununla birlikte, sınıf ilişkilerindeki geleneksel dayanağından kurtulduktan sonra hegemonya tezinin açıklama gücünün artırılabilirliğini öne sürüyoruz. Daha sonra, toplumsal düzeni şekillendirmek ve kontrol etmek için siyasi ve sivil toplum arasındaki rekabet, bu düzenin tüm önemli

bileşenlerini içeren bir yarışma olarak ortaya çıkarılabilir. Ancak o zaman, Bourdieu'nün inceliğiyle, sporun ve temsil ettiği şeyin toplumların inşa edilme ve değiştirilme biçimleriyle yakından bağlantılı olduğunu anlamaya başlayabiliriz.

Social Issues in Sport (Woods, 2016, s. 597) kitabında spor ve sosyal sınıfın ilişkisinden şu şekilde bahsediyor; spor katılımı, bol boş zamanları ve paraları nedeniyle üst sınıf üyeleri arasında her zaman daha popüler ve erişilebilir olmuştur. Aslında tarihsel olarak zengin insanlar sporu hem eğlence hem de zenginliklerini göstermenin bir yolu olarak kullanmışlardır. Ayrıca iş dünyasındaki ağlar ve bağlantılar yoluyla sosyal sermaye oluşturmak için sporu sıklıkla kullanmışlardır. Tenis, golf, binicilik ve yelkencilik gibi günümüz sporlarının çoğu, geleneksel olarak zenginlerin eğlencesiydi ve birçok iş anlaşması, bir golf veya tenis setinden sonra tamamlanmıştır. Mevcut ABD toplumunda, en yüksek gelir düzeyine sahip kişiler en yüksek spor katılım oranlarına da sahiptir. Ayrıca spor etkinliklerine katılma olasılıkları daha yüksektir ve hatta televizyonda daha fazla spor izlemektedirler.

Hem üst hem de üst-orta sınıflar, özel kulüplerde yapılan polo ve kayak gibi sporları tercih ederler. Üst-orta sınıfın diğer tipik seçenekleri arasında jimnastik, artistik patinaj, yüzme, tüfek ve okçuluk gibi olimpik sporlar da yer alır. Bu sporların çoğu bireysel olduğundan, katılımları genellikle pahalıdır. Takım sporlarında, belirli coğrafi bölgelerde üst-orta sınıf ailelerin en popüler tercihleri buz hokeyi ve lakros olup, her ikisi de genellikle okul yerine kulüp takımlarında yapılır. Ekipmanlar diğer takım sporlarından önemli ölçüde daha pahalıya mal olur. Tüm bu sporlar için tesisler genellikle maliyetlidir ve birey ya da aile, antrenman ve yarışmalara seyahat gibi önemli masrafları karşılar (Woods, 2016).

Hem üst hem de üst-orta sınıflar, özel kulüplerde yapılan polo ve kayak gibi sporları tercih ederler. Üst-orta sınıfın diğer tipik seçenekleri arasında jimnastik, artistik patinaj, yüzme, tüfek ve okçuluk gibi olimpik sporlar da yer alır. Bu sporların çoğu bireysel olduğundan, katılımları genellikle pahalıdır. Takım sporlarında, belirli coğrafi bölgelerde üst-orta sınıf ailelerin en popüler tercihleri buz hokeyi ve lakros olup, her ikisi de genellikle okul yerine kulüp takımlarında yapılır. Ekipmanlar diğer takım sporlarından önemli ölçüde daha pahalıya mal olur. Tüm bu sporlar için tesisler genellikle maliyetlidir ve birey ya da aile, antrenman ve yarışmalara seyahat gibi önemli masrafları karşılar (Woods, 2016).

İşçi sınıfının (yani, alt-orta sınıfın) üyelerinin, kolayca erişilebilir ve ucuz olan takım sporlarını seçme olasılığı daha yüksektir. Takım gençlik spor programları, çocukların spora başlamasını sağlar ve birçok çocuk, okullar ve vergi mükellefleri tarafından sübvansede edilen okullar arası takımlarda oynamaya devam eder. Antrenörlük ve tesisler genellikle ücretsizdir ve yetenekli sporcular performanslarını aileleri için mütevazı bir masrafla artırabilirler. Takım sporları, sahnelenmesi daha ucuz olması, bir sahada veya kortta daha fazla oyuncuyu barındırması ve aynı zamanda sosyal bir ortam sağlaması nedeniyle bu sınıfa hâkimdir. Popüler örnekler basketbol, futbol, beysbol, softbol ve voleybolu içerir. Ebeveynler, çocuklarıyla ilgilenmek ve harcamaları makul sınırlar içinde tutmak için genellikle gönüllü antrenörler veya yetkililer olarak hizmet eder (Woods, 2016).

Yoksulların ve çalışan sınıfların üyeleri hayatlarını kazanmaya ve temel ihtiyaçlarını karşılamaya o kadar çok zaman ayırırlar ki, spora harcayacak çok az zamanları veya paraları kalır. Bununla birlikte, toplumların yaşam standardı yıllar içinde iyileştikçe, mavi yakalı aileler kendilerine hitap eden ve halkın kolayca erişebildiği, oynaması ucuz olan ve halka açık eğlence tesislerinde bulunan belirli sporlara katılabilir veya izleyebilir hale gelir (Sage, 1998; akt. Woods, 2016).

Daha yüksek gelir ve eğitim düzeyine sahip olan ve profesyonel veya idari görevlerde çalışanlar, sağlık ve fitness aktiviteleri ile sporun en ateşli ve sık tüketicileridir. Fiziksel zindeliğe değer verirler ve boş zaman aktivitelerinden hoşlanırlar. Buna karşılık, doğum yapanların egzersiz yapma veya spora katılma ihtiyacı veya eğilimi hissetme olasılığı daha düşüktür. Boş zamanlarını bir sonraki iş günü için dinlenerek geçirme olasılıkları daha yüksektir (Gruneau, 1999; akt. Woods, 2016).

Alt ekonomik sınıfların üyeleri tipik olarak fiziksel güç ve cüretkarlığa dayalı şiddet ve belirsizlikle karakterize edilen sporları seçerler. Örnekler arasında boks, güreş, halter, otomobil yarışı ve motosiklet yarışı yer alır. Bu sporlar genellikle düşük maliyetlidir ve kentsel alanlarda mevcuttur ve herkes tarafından erişilebilir. Mütevazı geçmişlere sahip çocukların hayatta kalmak için gerekli bulabilecekleri bir özellik olan erkeksi sağlamlık idealine eğilimlidirler (Coakley, 2004; akt. Woods, 2016). Aynı zamanda, düşük gelirli pek çok insan kırsal alanlarda yaşamakta ve avcılık ve balıkçılık gibi kolay erişilebilir sporları tercih etmektedirler. Bu sosyal grup arasında popüler olan ve şiddetli fiziksel aktivite içermeyen iki beceri sporu bowling ve bilardodur (Woods, 2016).

Fransız sosyolog Loïc Wacquant (2004), Chicago'nun güney tarafında siyahların çoğunlukta olduğu bir mahallede bir spor salonuna katıldı. Orada, kendine saygı ve erkeklik duygusu oluşturmanın meşru bir yolunu arayan alt sosyoekonomik sınıftan erkekler için boksun önemini öğrendi. O mahalledeki pek çok çocuk için boks yapmanın

alternatifi, "sonunda hapse girmek ya da sokaklarda ölmek" idi. Boks geleneksel olarak alt ekonomik sınıflara ve yeni gelen göçmenlere hitap etmiştir. Şehirlerdeki pek çok erkek çocuk, iş bulma ihtimalinin olmadığı hayatlardan kaçmak için boksa yönelir. Boks ringinin kontrollü şiddetini sokakların gelişigüzel şiddetine tercih ederler. Geçtiğimiz yüzyılda Amerika Birleşik Devletleri'nde boks, İrlandalılar, İtalyanlar, Yahudiler, Afrikalı Amerikalılar ve son zamanlarda Latinler arasında popülerdi (Woods, 2016).

Yüksek performanslı sporu arzulayan genç sporcular, antrenman ve yarışmaya büyük miktarda zaman ve para yatırmak zorundadır. Aileleri hayallerini destekleyecek kaynaklara sahip değilse, başarı şansları ciddi şekilde azalır. Spor seçimi çok önemlidir, çünkü bazı sporlarda gelişme fırsatları büyük ölçüde ekonomik yatırıma bağlıdır, oysa diğerleri daha mütevazı bir masrafla sürdürülebilir (Woods, 2016).

Üst ve üst-orta sınıflardan gelen gençler, genellikle oldukça rekabetçi sporlarda başarılı olmak için güçlü bir motivasyon geliştirmezler. İş ya da meslek sahibi bir aileye maruz kalmaları, ilgi alanlarını ilk günlerinden itibaren etkiler. Spor bir oyalama olarak görülme eğilimindedir - eğlence için yapılan bir şey. Aile ve arkadaşlar, bu çocukları, sosyal ortamlarda takdire şayan bir şekilde kendilerini gösterebilmeleri için golf, tenis, yelken ve kayak gibi belirli spor dallarında teşvik eder. Golf sahasında veya tenis kortunda birçok arkadaşlık geliştirilir ve iş anlaşmaları düzenlenir. Bu sporlar da genellikle aile tatillerine dâhildir. Sofra adabı ve diğer sosyal zarafetler gibi, bu tür sporlar hakkında da belli bir düzeyde beceri ve bilgi sahibi olunması beklenir (Woods, 2016).

Olimpik sporcu David Hemery (1986), 22 spor dalından ve 12 ülkeden sporcular da dâhil olmak üzere, son zamanlarda en iyi performans gösteren 63 sporcuyu incelemiştir. Nispeten küçük olan ve en iyinin en iyisine odaklanan örnekleme, aşağıdaki sınıf dağılımına girer (akt.; Woods, 2016):

- ✓ Yoksul %22
- ✓ İşçi sınıfı %26
- ✓ Alt-orta sınıf %3
- ✓ Orta sınıf %44
- ✓ Üst-orta sınıf %3
- ✓ Üst sınıf %0

Spor yoluyla, sınıf statüsünde yükselmenin birden fazla olası yolu vardır. En bariz olanı, spor kariyerine devam etmenin beraberinde gelen eğitimidir. Spora tutkuyla bağlanan alt sınıftan çoğu çocuk, akademik eğitimlerini korumanın sporlarını sürdürmelerine izin verdiğini fark eder. Notlarını yüksek tutarlarsa, ebeveynlerinin asla sahip olmadığı yükseköğrenim olasılığını açan bir spor bursu da kazanabilirler. Üniversite eğitimleri boyunca kazandıkları bilgi ve arkadaşlar, profesyonel bir sporcu olarak asla başarılı olamasalar bile, onları sosyal ve ekonomik sınıflarının ötesinde istihdam fırsatları için hazırlar (Woods, 2016).

Schmitt, Atencio ve Sempe'nin (2020) yaptığı çalışmada Batı Fransa ve Kaliforniya'daki okul spor programlarında hafif yelken kullanımını incelediler. Yelkencilik, hem Fransa hem de ABD'de üst sınıf katılımı için önemli bir faaliyet olarak tanımlanmıştır; çünkü hazırlık, taktik karar verme, liderlik ve problem çözme gibi entelektüel becerileri yoğun bir şekilde gerektirir. Araştırmacılar bu çalışmada; antrenörler, öğretmenler ve veliler olmak üzere genç yelkenciler ve destekleyici yetişkinlerle yapılan 1,5 yıllık karşılaştırmalı etnografik bir çalışmadan elde edilen mülakat yorumlarını ve alan gözlemlerini ortaya koymuşlardır. Bulguları, Batı Fransız ve Kaliforniyalı üst sınıf öğrenci yelkenciler ve yetişkin destekçilerinin, ekonomik veya kültürel sermaye edinimini nasıl öncelikledikleri açısından birbirinden farklılaştığını göstermektedir. Bu bulgular, kültürel olarak dominant sınıf ve ekonomik olarak dominant sınıf değerleri ve üyeliği arasındaki Bourdieucu kavramsal ayrımlarla örtüşmektedir. Bu farklı yollarla üst sınıf statü pekiştirme ve sermaye yeniden üretimi, gençlik/okul sporu ve eğitim katılımını destekleyen farklı ulusal kültürler ve sosyal ve ekonomik yapıları yansıtmaktadır. Bu çalışmanın sonucunda araştırmacılar şunlara ulaşmıştır: Batı Fransa'daki okul yelken programlarında, kültürel sermaye edinimi ön plandadır. Yelken, gençlerin üst sınıf sosyal değerleri ve normlarını öğrenmeleri ve benimsemeleri için bir fırsat olarak görülür. Yelkenciler, antrenörler ve veliler, yelken sporunun gençlere disiplin, takım çalışması ve liderlik gibi değerleri aşıladığını ve onları gelecekteki yaşamları için hazırladığını ileri sürer. Kaliforniya'daki okul yelken programlarında ise ekonomik sermaye edinimi daha önemlidir. Yelken, gençlerin elit ağlara ve fırsatlara erişimlerini sağlamak için bir fırsat olarak görülür. Yelkenciler, antrenörler ve veliler, yelken sporunun gençlere pahalı ekipman ve eğitime erişim sağladığını ve onlara rekabetçi yelkencilikte başarılı olmak için gereken becerileri kazandırdığını vurgular. Bu farklı yaklaşımlar, Batı Fransa ve Kaliforniya'daki farklı ulusal kültürleri yansıtmaktadır. Batı Fransa'da, eğitim ve kültürel birikim geleneksel olarak üst sınıf statü için önemli olmuştur. Kaliforniya'da ise ekonomik başarı ve

sosyal bağlantılar daha önemlidir. Bu farklı değerler ve öncelikler, okul yelkencilik programlarında nasıl sermaye edinildiği ve yeniden üretildiği üzerinde bir etkiye sahiptir.

Carreras'ın (2020) yaptığı çalışmada; Barcelona kentindeki yerel elitlerin, özellikle yeni havuzların inşasını kullanarak, kentsel manzarayı yeniden şekillendirmeye ve kendilerini güçlendirmeye nasıl çalıştıklarını araştırdı. Yapılan araştırma sonucunda şunlara ulaştı: Yüzme, Barcelona'nın elitleri için çekici bir sporu çünkü hem fiziksel hem de zihinsel sağlık için faydalı olarak görülüyordu. Ayrıca, yüzme, elitlerin, özellikle de çocukların, kentin daha fakir kesimlerinden izole olmalarını ve kendi sosyal çevrelerini yaratmalarını sağladı. Yüzme kulüplerinin inşası, Barcelona'nın kentsel manzarasını da değiştirdi. Yeni havuzlar, şehrin daha fakir kesimlerinde inşa edildi ve bu, elitlerin bu alanlara girmesine ve bu bölgeleri kendi sosyal değerleri ve normlarıyla şekillendirmesine izin verdi. Sonuç olarak, Barcelona'daki yerel elitler, yüzme kulüplerini kullanarak, kentsel manzarayı yeniden şekillendirmeyi ve kendilerini güçlendirmeyi başardılar. Spor, bu elitler için, formal siyasete erişemedikleri bir ortamda, kitleleri medenileştirmek ve kendi sosyal değerlerini ve normlarını yaymak için bir araç haline geldi.

Moret ve Ohl (2018) yaptığı çalışmada elit bir sporcu olarak hokey oynamanın eğitim yollarını nasıl etkilediğine odaklanıyor. Bu çalışma; kalitatif ve kantitatif yöntemlere dayanıyor, bunlar arasında İsviçre'de 36 buz hokeyi oyuncusu ile yapılan röportajlar ve anketi dolduran 605 katılımcı yer alıyor. Araştırmacılar, ailelerin spor sermayesine olan güçlü inancının, hem alt hem de üst orta sınıflar için sporcuların erken okuldan ayrılmasına yol açtığını iddia ediyor. Yapılan araştırma sonucunda şunlara ulaşılar: Daha fazla ekonomik sermayeye sahip aileler için, okuldan ayrılma, sosyal konumu sürdürmek veya iyileştirmek için bir stratejidir; alt orta sınıf aileler için, bu daha çok spor yeteneği tarafından sağlanan bireysel fırsatlar tarafından yönlendirilir. Sınıftan bağımsız olarak, okul kültürüne daha duyarlı ailelere sahip oyuncular, başka bir profesyonel kariyere geçiş için bir kaynak olarak okul eğitimi tercih ederler. Ancak, spor sermayesinin aşırı değerlendirilmesi her iki sınıf için de aynı sonuçları doğurmaz. Daha az sosyal kaynağa sahip oyuncular, ekonomik ve kültürel kaynakları sayesinde onları destekleyebilecek ailelere sahip oyunculardan daha risklidir. Ek olarak, son zamanlardaki hokeyin küreselleşmesi, eşitsizlikleri daha da artırıyor ve yerel ağların gücünü zayıflatıyor gibi görünür.

Whigham, Hobson, Batten ve White (2019) yaptığı çalışmada; 288 İngiliz devlet orta öğretim okulunda (11-18 yaş arası) Beden Eğitimi sağlanmasında hangi sosyal sınıfın ve sosyo-ekonomik statünün ne ölçüde belirgin olduğunu araştırmayı amaçlamıştır. Yapılan araştırma sonucunda şunlara ulaşılar: Sosyal sınıfın beden eğitimi müfredatının sağlanmasında önemli bir rol oynamaktadır. Sosyo-ekonomik açıdan dezavantajlı öğrenciler, nispeten avantajlı öğrencilere göre daha az spor ve beden eğitimi seçeneği sunan okullara gitme eğilimindedir. Bu, bu öğrencilerin spor alanlarında başarılı olma ve sporla ilgili kariyerler peşinde koşma şansını azaltabilir.

Bayraktar (2003) yaptığı çalışmada; kültürel ve fiziksel sosyal yapı özelliklerini inceleyip bu özelliklerin sporun gelişmesindeki olumlu veya olumsuz yanlarını ele almıştır. Bununla beraber sosyal yapının, Türk sporunun gelişimi üzerindeki etkisini genel olarak incelemiştir. Araştırmacı, Ekonomik yapıya bağlı olan ve sporun gelişimini şekillendiren faktörleri aşağıdaki gibi sıralamıştır. Ekonomik yapıyı içeren unsurlara örnek olarak:

- Gelir düzeyinin yüksekliği, spor faaliyetlerine erişimi artırabilir ve spor yapma motivasyonunu destekleyebilir.
- Serbest zaman yaratmaya elverişli iş ortamı, bireylerin sporla ilgilenmeleri için gerekli olan zamanı bulmalarını kolaylaştırabilir.
- Sanayileşme, spor malzemelerinin üretimini ve tedarikini kolaylaştırarak sporun yaygınlaşmasını destekleyebilir.
- Spor faaliyetleri için ayrılacak kaynak payı, spor altyapısının geliştirilmesi, eğitmenlerin istihdamı ve spor etkinliklerinin düzenlenmesi için gereken finansmanı sağlayabilir.
- Spor altyapısının yeterliliği ve eşit dağılımı, farklı bölgelerde yaşayan insanların spor yapma imkânlarına eşit şekilde erişmelerini sağlayabilir.
- Kamusal ihtiyaçların karşılanması, halkın spor yapma imkânlarına erişimini kolaylaştırarak toplumun genel sağlık ve refahını artırabilir.

Bayraktar (2003), gelir seviyesinin yüksek olması sporun gelişiminde tek başına yeterli olmasa bile; ekonomik gelişmişlik sürecini tamamlamış ülkelerde boş zaman ortamı da kendiliğinden oluşmaktadır. Boş zaman ortamı profesyonel sporcular için bir şey ifade etmemekte; ancak, amatör sporcular ve çalışan kesimin spor yapabilmesi için gerekli olan bir unsur olduğu sonucu varmıştır.

Bilir'in (2020) yaptığı çalışmada; sporun toplumdaki mevcut eşitsizlikleri ve güç ilişkilerini yansıttığı ve bu durumu pekiştirdiği söyler; işlevselci teorinin ve çatışma teorisinin çerçevesinde sporu ele alarak, sporun toplumsal işlevlerini incelemektedir.

Sonuç olarak Bilir (2020) şunlara ulaşmıştır: İşlevselci teorinin ana kavramları olan düzen, toplumsallaşma, dayanışma ve uyum gibi kavramlar sporun toplumsal işlevleri üzerine yol ışık tutmaktadır. İşlevselci teori bağlamında, spor sisteme katkısı üzerinden ele alınmakta ve araştırmacılar spora katılım ve sporun bireyler ve toplum üzerindeki olumlu etkisi gibi konulara odaklanmaktadır. Buna göre, bireyler sporu sevmektedir zira spor, toplumsal düzen açısından önemli olan ortak değerleri ve anlaşmaları sergilemektedir. Örneğin geniş izleyici kitlelerine ulaşan futbol, beyzbol, basketbol veya boks müsabakalarında farklı sosyo-ekonomik sınıflardan, farklı dinlerden, farklı etnik kökenlerden gelen bireyler aynı amaç –takımlarını ya da sporcuları destekleme– doğrultusunda bir araya gelmekte ve toplumsal düzen, denge ve dayanışmaya katkıda bulunmaktadır.

İşlevselci teori, sporu toplumu bir arada tutan ve uyumlu hale getiren bir araç olarak görür. Bu teoriye göre, spor, insanların farklı gruplar halinde bir araya gelmesine, sosyalleşmesine ve ortak bir amaç etrafında birleşmesine yardımcı olur. İşlevselci teori, sporun toplumsal bütünleşme ve uyuma katkı sağladığına inanır. Ancak, işlevselci teorinin en önemli zafiyeti, sporun toplumsal yapıda var olan eşitsizlikleri ve ayrımcılığı göz ardı etmesidir. İşlevselci teoriye göre, spor herkes için erişilebilir ve eşit bir fırsattır. Oysa, gerçekte spor, bazı gruplar için diğerlerine göre daha erişilebilir ve avantajlıdır. Örneğin, sosyoekonomik durumu iyi olan aileler, çocuklarına daha fazla spor yapma fırsatı sunabilirler. Bu durum, sporda eşitsizliklere ve ayrımcılığa yol açabilir. İşlevselci teorinin sporun olumlu yönlerini abarttığı ve olumsuz yönlerini göz ardı ettiği söylenebilir. Bu teori, sporun toplumsal bütünleşme ve uyuma katkı sağladığına odaklanır, ancak sporun toplumsal yapıda var olan eşitsizlikleri ve ayrımcılığı nasıl besleyebileceğini göz ardı eder.

Çatışma teorisi, sporu bir güç ve baskı aracı olarak görür. Bu teoriye göre, spor, toplumsal yapıda var olan eşitsizlikleri ve ayrımcılığı güçlendirir. Çatışma teorisi, sporun ekonomik sömürü ve kapitalist sistemin genişlemesine nasıl katkı sağladığını ele alır. Bu teoriye göre, spor, elit kesimlerin sahip olduğu gücü ve ayrıcalığı devam ettirir. Çatışma teorisine göre, sporun ticarileşmesi, bu etkileri daha da güçlendirir. Ticarileşme, sporun elit kesimlerin kontrolüne girmesine ve bu kesimlerin spor üzerinden daha fazla kazanç elde etmesine neden olur. Bu durum, toplumsal eşitsizliklerin artmasına neden olabilir. Spor ve yabancılaşma ilişkisi de çatışma teorisinde önemli bir konudur. Bu teoriye göre, spor, insanlara kendilerini başkalarından ayıran bir kimlik kazandırır. Bu kimlik, insanlara kendilerini yabancılaştırabilir ve toplumsal bütünleşmeyi zorlaştırabilir. Sporun eşitsizlikleri sürdürmesi de çatışma teorisinin önemli bir vurgusudur. Spor, toplumsal yapıda var olan sınıf, ırk ve cinsiyet eşitsizliklerini yansıtır. Bu eşitsizlikler, sporda da kendini gösterir. Örneğin, sosyoekonomik durumu iyi olan aileler, çocuklarının daha iyi spor yapma fırsatı yakalamasına yardımcı olabilir. Bu durum, sporda eşitsizliklere ve ayrımcılığa yol açabilir. Çatışma teorisi, sporun işçiler üzerinde olumsuz bir etkisine sahip olduğunu da savunur. Bu teoriye göre, işçiler, çalışma saatlerinde yorulur ve gerilir. Spor, işçilerin bu gerginliği ve stresi atmasına yardımcı olabilir. Ancak, bu durum, işçilerin üretimden uzaklaşmasına da neden olabilir. Bu da kapitalist sistemin işleyişini kolaylaştırabilir. Marksizm'in terminolojisinde, spor, "afyon" işlevi görür. Bu, sporun, insanların dikkatini politik, kültürel ve ekonomik sorunlardan uzaklaştırmasını ifade eder. Bu durum, toplumsal değişimi zorlaştırabilir.

Günümüzdeki rekabetçi spor, içinden doğduğu sınıflı ve eşitlikten uzak toplumsal yapıyı beslemekte ve sporcuların kendilerine yabancılaşmasına yol açmaktadır. Rekabetçi spor, elit kesimlerin kontrolündedir ve bu kesimler, spor üzerinden büyük kazançlar elde etmektedir. Bu durum, toplumsal eşitsizlikleri artırabilir. Ayrıca, rekabetçi spor, sporcuları, kendilerinden daha iyi olan sporcuları yenme baskısı altına sokabilir. Bu baskı, sporcuların kendilerine yabancılaşmasına neden olabilir. Bu süreçte sporcular kendi bedenlerini bir nesne, teknik bir makine olarak görme eğilimindedir. Rekabetçi sporda, başarının ölçütü, sporcunun fiziksel performansıdır. Bu durum, sporcuların, bedenlerini bir araç olarak görmelerine neden olabilir. Bu durum, sporcuların fiziksel ve psikolojik sağlıklarını olumsuz etkileyebilir. Tek amacı kazanmak olan sporcular, yasaklı madde kullanımı, kural dışı hareketler vb. eylemlerde bulunarak, sporun eşitlikçi doğasına aykırı hareket etmek zorunda bırakılmaktadır. Rekabetçi sporda, kazanmak her şeydir. Bu durum, sporcuları, yasa dışı ve etik dışı davranışlara itebilir. Bu davranışlar, sporun eşitlikçi doğasına aykırıdır. Çatışma teorisinin zafiyeti ise, ekonomik ilişkileri fazlasıyla ağırlık vermekte, sporun eğlendirici ve dinlendirici yönünü dikkate almayarak, toplum üyelerinin benimsediği ortak değer ve inançları göz ardı etmesidir.

Çatışma teorisi, sporun, toplumsal yapıda var olan eşitsizlikleri ve ayrımcılığı güçlendiren bir araç olduğunu vurgular. Bu teori, sporun ekonomik ilişkilerini ve bu ilişkilerin spor üzerindeki etkisini incelemektedir. Ancak, sporun eğlendirici ve dinlendirici yönünü ve toplum üyelerinin benimsediği ortak değer ve inançları göz ardı eder. Bu durum, çatışma teorisinin eksikliklerine neden olur. Sporun sadece baskı ve sömürü aracı olduğu vurgusu, sporun özgürleştirici ve birleştirici yönünü ikincil plana atmakta ve sporun olumsuz yönlerini ön plana çıkarmaktadır. Çatışma teorisi, sporun, baskı ve sömürü aracı olduğunu vurgular. Bu vurgu, sporun özgürleştirici ve birleştirici yönünü ikinci plana atar. Spor, insanlar arasında iletişim, etkileşim ve işbirliğini sağlayabilir. Bu yönüyle spor, toplumsal bütünleşmeye ve uyuma katkı sağlayabilir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Tabakalar günümüz toplumlarında yasalarla ayırılmış olmasa da kendisini sosyal yapı içinde gösterir. Farklı sosyal sınıflar, farklı kültürel ve ekonomik sermayelere sahiptir ve bu durum onların yaşam tarzını etkiler. Başka bir deyişle, farklı sosyal sınıflardan olan bireylerin kültürel ve ekonomik sermaye birikiminden boş zaman etkinliklerine kadar yaşam tarzlarında farklılıklar görülür. Bu öyle bir yapıdır ki kendisini tüketim alışkanlıklarında, beğenilerde ve yatkınlıklarda da ortaya koyar ve sınıflar arasındaki farkı bu yolla da gözler önüne serer.

Genel olarak, spor ve sosyal tabakalaşma birbiriyle bağlantılı olgulardır. Spor, sosyal hareketlilik için fırsatlar sunarken; sosyoekonomik faktörler, cinsiyet, ırk ve kaynaklara erişime dayalı eşitsizlikleri de sürdürebilir. Bununla birlikte; spor, kariyer gelişimi ve sosyal hareketlilik açısından faydalı olabilecek sosyal ağ oluşturma ve bağlantılar kurma fırsatları sağlayabilir. Spor kulüplerine, takımlara veya liglere katılım, etkili kişilerle sosyal bağlantılar kurabilir ve profesyonel fırsatlara kapı açabilir; fakat alt sosyal sınıflardan bireylerin bu ağlara ve bağlantılara erişimi sınırlı olabilir ve bu da potansiyel olarak sporla ilgili kariyer fırsatlarını sınırlandırır. Sporun; sosyal sınıf ayrımlarını yansıtabilmesine rağmen sosyal entegrasyon, topluluk oluşturma ve kişisel gelişim için yollar sağlayabileceğini not etmek önemlidir. Tüm sosyal sınıflardan bireyler için kapsayıcılığı, eşit erişimi ve fırsatları teşvik etme çabaları, sosyal sınıfın spor katılımı üzerindeki etkisini hafifletmeye ve daha adil bir spor ortamı yaratmaya yardımcı olabilir.

Sporcuların sosyal sınıfı aşmaları mümkündür, ancak bu durum birçok faktöre bağlıdır ve her sporcu için geçerli değildir. İşte bazı faktörler:

Yetenek: İyi bir yetenek ve potansiyele sahip olmak, sporcuların sınıf atlama şansını artırabilir. Ancak yalnızca yetenek yeterli değildir; aynı zamanda sıkı çalışma, motivasyon ve doğru fırsatların bir araya gelmesi gerekmektedir.

Kaynaklara Erişim: Sosyal sınıf, sporcuların sporla ilgili kaynaklara (eğitim, antrenman olanakları, ekipman, profesyonel koçlar vb.) erişimini etkileyebilir. Daha yüksek sosyal sınıftan gelen sporcular, daha iyi kaynaklara ve fırsatlara genellikle daha kolay erişebilir. Ancak, alt sosyal sınıflardan gelen sporcular da başarıya ulaşabilir, bu durum daha fazla zorluk ve mücadele gerektirebilir.

Fırsat Eşitliği: Sosyal sınıf, sporcuların fırsat eşitliği açısından farklı deneyimlere sahip olabileceği bir faktördür. Örneğin, maddi kaynaklara sahip olmayan bir sporcu, seyahat etme veya katılım maliyetleri nedeniyle bazı önemli turnuvalara veya yarışmalara katılamayabilir. Bu da onların spor kariyerlerini etkileyebilir.

Sosyal Ağ ve Bağlantılar: Sosyal sınıf, sporcuların kurdukları sosyal ağlar ve bağlantılar üzerinde de etkili olabilir. Örneğin, üst sosyal sınıflardan gelen sporcular, daha etkili ve güçlü bağlantılara sahip olabilir. Bu bağlantılar, sporculara daha fazla fırsat sunabilir ve kariyerlerini destekleyebilir. Ancak alt sosyal sınıflardan gelen sporcuların bu tür bağlantılara erişimi daha sınırlı olabilir.

Literatürde spor ve toplumsal tabakalaşma konusunda pek çok çalışma bulunsa bile eksik çalışmalar da vardır. Bunlardan bazıları şunlardır:

Batılı olmayan toplumlarda spor ve sosyal tabakalaşma arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar. Bu konuyla ilgili mevcut araştırmaların çoğu Batı toplumlarında yürütülmüştür ve spor ile sosyal tabakalaşma arasındaki ilişkinin diğer kültürel bağlamlarda nasıl farklılık gösterebileceğini anlamak önemlidir.

Farklı cinsiyetler, ırklar ve etnik kökenler arasında spor ve sosyal tabakalaşma arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar. Mevcut araştırmalar öncelikle spor ve erkekler arasındaki sosyal tabakalaşma arasındaki ilişkiye odaklanmıştır. Bu ilişkinin kadınlar ve etnik azınlıklar ve diğer dışlanmış gruplar için nasıl farklı olabileceğini anlamak önemlidir.

Spor ve sosyal tabakalaşma arasındaki ilişkiyi zaman içinde inceleyen çalışmalar. Spor ve sosyal tabakalaşma arasındaki ilişki zamanla değişmiş olabilir ve bu ilişkinin nasıl geliştiğini anlamak önemlidir.

Sporun sosyal tabakalaşmayı etkilediği mekanizmaları inceleyen çalışmalar. Mevcut araştırmalar, sporun sosyal tabakalaşmayı etkileyebileceği çeşitli yolları tespit etmiştir; ancak bu etkilerin ortaya çıktığı spesifik mekanizmaların daha iyi anlaşılması önemlidir.

Bunlar spor ve toplumsal tabakalaşma konusunda literatürde eksik olan çalışmalardan sadece birkaçı. Bu konular üzerinde daha fazla araştırma yapmak, spor ve sosyal tabakalaşma arasındaki karmaşık ilişkinin daha iyi anlaşılması için önemlidir.

Yukarıda bahsedilen çalışmalara ek olarak, spor ve sosyal tabakalaşma üzerine araştırmalara ihtiyaç duyulan başka alanlar da vardır. Örneğin aşağıdaki konularda daha fazla araştırmaya ihtiyaç vardır:

- ✓ Toplumsal eşitsizliğin yeniden üretilmesinde sporun rolü
- ✓ Sporun toplumsal eşitsizliğe karşı mücadeledeki rolü
- ✓ Sporun sosyal hareketliliği teşvik etmedeki rolü
- ✓ Bireysel ve kolektif kimliklerin şekillenmesinde sporun rolü
- ✓ Birey ve toplum arasındaki ilişkiye aracılık etmede sporun rolü

Bu konulardaki araştırmalar, spor ve sosyal tabakalaşma arasındaki karmaşık ilişkiyi daha iyi anlamamıza yardımcı olabilir ve sporun sosyal adalet ve eşitliği teşvik etmek için kullanılmasına yönelik çabalara bilgi verebilir.

KAYNAKÇA

Atalay, A. (2004). Spor Medya ve Serbest Zaman. Beta Yayınevi.

Bayraktar, C. (2003). Sosyal yapı özelliklerinin spora etkisi. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17(1), 19-36. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/153214>.

Bilir, H. (2020). Sporun toplumsal işlevi: sosyolojik bir yaklaşım. Aksaray Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 12(4), 27-36. <http://aksarayiibd.aksaray.edu.tr/en/download/article-file/1221787>.

Carreras, M. (2020). Getting wet and cleaning up: swimming, social class, and space in 1950s Barcelona. The International Journal of the History of Sport, 37(2), 113-134. <https://doi.org/10.1080/09523367.2020.1737022>.

Coakley, J. (2004). Sports in Society. McGraw-Hill Publisher.

Giddens A. (2008). Sociology. Çevirenler: H. Özel, A. Sönmez, Z. Mercan, İ. Yılmaz, E.

Rızvanoğlu, M.A. Sarı, Ş. Pala Güzel, M. Özcan, İstanbul: Kırmızı Yayınları.

Moret, O., Ohl, F. (2018). Social class, the elite hockey player career and educational paths. International Review for the Sociology of Sport, 53(1), 1-22. <https://doi.org/10.1177/1012690218765759>.

Schmitt, A., Atencio, M., Sempe, G. (2020). “You’re sitting on a hot soccer field drinking Gatorade...I’m sitting in a yacht club just enjoying the view, enjoying the drinks”: Parental reproduction of social class through school sport sailing. European Physical Education Review, 26(4), 1-19. <https://doi.org/10.1177/1356336X20911386>.

Sugden, J., Tomlinson, A. (2000). Theorizing sport, social class and status. J. Coakley, E. Dunning (Ed.), Handbook Of Sports Studies. London: SAGE Publications, 309-322.

Talimciler, A. (2010). Sporun sosyolojisi sosyolojinin sporu (1. baskı). BağlamYayınları.

Whigham, S., Hobson, M., Batten, J., White, A. (2019). Reproduction in physical education, society and culture: the physical education curriculum and stratification of social class in England. Sport, Education and Society, 25(5), 493-506. <https://doi.org/10.1080/13573322.2019.1619545>.

Woods, R.B. (2016). Social Issues in Sport (3. baskı). University of Tampa Publishing.

Yüksel, M. (2012). Sosyal tabakalaşma ve spor ilişkisi: İstanbul örneği, Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü.